

SUNNUNTAI

SYYSLOMAN Viimeinen Päivä

Nuoria oli kadonnut jo kolme, ja ketään ei kiinnostanut.

Aikuisten välinpitämättömyyteen oli ainakin kolme syytä:

1. Kadonneet olivat poikia eivätkä tyttöjä.
2. Heidät oli jo aikoja sitten leimattu häiriköiksi.
3. He olivat juuri niitä nuoria, joista aikuiset eivät muutenkaan jaksaneet välittää.

Ammaar Hadid oli neljätoista ja tiesi, ettei tulisi näkemään viidettätoista syntymäpäiväänsä. Kellari, jonne Ammaar oli jätetty, oli pieni ja tunkkainen. Betonilattia hohki kylmyyttään, ja Ammaar värisi. Hänellä oli kylmä ja jano ja hän toivoi, ettei olisi koskaan kuullutkaan Tuonijärven kylästä. Ettei olisi koskaan joutunut huostaanotetuksi tai päätynyt perhekotiin.

Yläkerrasta kuului kolinaa ja Ammaar rukoili, ettei tekijä tulisi enää takaisin. Tämä oli sanonut, ettei halunnut satuttaa, mutta silti hän oli raahannut Ammaarin kellariin. Oli sitonut kädet ja jalat, ja tunkenut suuhun haisevan rätin, joka maistui bensiinille ja moottoriöljylle.

Aivan kuten muutkin pojat myös Ammaar oli tullut huijatuksi. Hän oli luottanut väärään ihmiseen ja nähnyt ystävän,

kun hänen olisi pitänyt ymmärtää pelätä. Luullut tätä harmittomaksi, kun hänen olisi pitänyt nähdä varoitusmerkit. Virheiden vatvominen ei kuitenkaan auttanut nyt mitään. Hänen piti säästää voimiaan, ajatella selkeästi ja yrittää paeta paikalta.

Muuten hänestä tulisi tämän seuraava uhri.

Neljäs poika.

KAKSI ViiKKOA ENNEN SYYSLOMAA

1

Leppäkerttu käveli tyynyliinalla. Se otti muutaman askeleen ja pysähtyi. Liikutteli lyhyitä tuntosarviaan kuin hahmotellen maailmaa ympärillään. Hyönteinen eteni arastellen ja hitaasti, aivan kuin se ei olisi ollut täysin varma, minne sen oli tarkoitus mennä. Ammaar painoi sormensa tyynyyn ja odotti. Hyönteinen vaikutti epävarmalta, kun se saavutti Ammaarin sormen. Se tunnusteli ihoa, aukaisi peitinsiipiään ja tuuletti hetken siipiään. Lopulta se kuitenkin rauhoittui ja astui sormelle.

Ammaar nosti leppäkertun kasvojensa eteen ja painoi peukalonsa sen selkään. Hän tunsu hyönteisen muodon sormiensä välissä. Kuoren sileän pinnan ja alaruumiin rosoisuuden. Leppäkerttu liikkui vimmatusti jalkojaan, yritti irrottaa itsensä pinteestä ja päästä pakoon. Ammaar puhalsi leppäkerttua kohti. Tunsiko hyönteinen pelkoa? Oliko se kauhuissaan vai rauhallinen? Ymmärsikö se elämänsä olevan jonkun toisen vallassa? Rukoiliko hyönteinen mielessään? Anoiko se armoa omalla hiljaisella tavallaan?

Ammaar laski leppäkertun yöpöydälle ja käänsi tyhjän vesilasin sen päälle. Aivan kuten leppäkerttu myös hän oli pistänyt vastaan, kun sosiaalityöntekijä oli seissyt heidän ovellaan ja käskenyt Ammaaria pakkaamaan kamansa. Nainen oli väittänyt kaiken olevan hänen omaksi parhaakseen eikä häntä ollut kiinnostanut lainkaan, ettei Ammaar halunnut lähteä. Ei halunnut tulla revityksi tutusta ja heitetyksi vieraiden keskelle.

Oven takaa kuului töminää, kun muut pojat heräsivät päiväänsä. Puhelin lojui latauksessa huoneen nurkassa. Ammaar nousi vuoteelta ja käveli puhelimensa luo. Hän vetäisi latauspiuhan laitteesta irti ja näyttö heräsi tahmeasti eloon. Laite oli vanha niin kuin kaikki mitä Ammaar omisti, mutta ainakin se toimi. Ammaar tuijotti himmeää näyttöä eikä ollut koskaan tuntenut oloaan yhtä yksinäiseksi. Puhelimen mukaan kello oli 6:43, ilma oli kirkasta, lämpötila kaksi astetta ja uusia viestejä ei ollut yhtään.

Hei äiti, miten sä voit?

Ammaar lähetti viestin ja odotti, mutta mitään ei tapahtunut. Viestin harmaat väkäset eivät vaihtaneet väriä eikä yksikään pallo pomppinut ruudun alareunassa ennakoiden äidin tulevaa vastausta.

Isän vanha treenikassi retkotti huoneen lattialla. Huostaanotto Tuonijärvelle oli pantu toimeen niin nopeasti, ettei Ammaar ollut ehtinyt kunnolla edes pakata. Kassin pohjalla lojuva vaatteiden määrä ei ollut kummoinen: yhdet farkut,

pari t-paitaa ja saman verran sukkia ja alushousuja. Kännykkää, reppua ja tuolille heitettyjä vaatteita lukuun ottamatta siinä oli kaikki, mitä hän oli ehtinyt ottamaan mukaan.

Ammaar laski puhelimen kirjoituspöydälle ja nosti katseensa ikkunaan.

Tuonijärven perhekoti oli perustettu keskelle ei mitään. Lähimpään naapuriin oli kolme kilometriä ja kylille seitsemän. Tonttia kiertävän metsän vehreys valui takapihan puolelle ja hämärsi metsän ja pihan välistä näkymätöntä rajaa.

Vaja seisoi tontin reunalla ja kolme mehiläispesää oli pysytetty sen viereen. Syystä tai toisesta sinisen talon pihan oli annettu rehottaa villinä ja vapaana, ja voikukat ja apilat olivat saaneet kasvaa kilpaa rikkaruohojen kanssa. Kesällä piha oli varmaan ollut upea ilmestys, mutta nyt elettiin jo syksyä. Ensimmäiset myrskyt olivat ravistelleet tätäkin osaa maata ja jättäneet siihen jälkensä. Nyt suurin osa pihan kasveista oli vettyneitä ja kuolleita, ja jopa takapihalla seisova mattoteline näytti harmaalta ja uupuneelta.

Ovelta kuului koputus ja Ammaar kääntyi ääntä kohti. Harmaaseen villapaitaan ja sinisiin farkkuihin pukeutunut mies seisoj ovensuussa. Ville Kehänen oli perhekodin vetäjä. Viisissäkymmenissä oleva parrakas mies, jolla oli ystävälliset harmaat silmät.

"Huomenta", Ville sanoi ja hymyili. "Miten ensimmäinen yö meni? Toivottavasti sait nukuttua."

"Than ok", Ammaar vastasi.

”Hyvä kuulla. Puehan päällesi ja tule aamupalalle. Käyn vain komentamassa muut pojat alakertaan.”

Ville katosi ovelta ja jätti Ammaarin yksin. Ammaar ei halunnut lähteä huoneestaan, mutta silti hän totteli. Hän veti vaatteet päälleen, työnsi puhelimen hupparinsa taskuun ja suuntasi alakertaan.

Eteisen seinät oli ahdettu täyteen valokuvia. Ville nuorempana pesäpallomaila olallaan, Ville ja hänen joukkueensa pesäpallomatsissa, Ville joukkueen ympäröimänä seisomassa pitkän matkan bussin edessä. Kärpänen tepasteli pesäpallomailalla, joka oli nostettu kunniapaikalle kuvien keskelle. Hyönteinen lehahti hätäisesti lentoon, kun Ammaar käveli mailan ohi ja astui keittiöön.

Ville seisoi kahvinkeitTIMEN edessä ja kaatoi itselleen kupillista.

Perhekodin keittiö oli pieni ja kodikas ja olisi voinut sijaita minkä tahansa tavallisen perheen talossa. Veitsiblokki seisoi keittiötason päällä ja viisi mustakahvaista veistä oli työnnetty sen sisälle. Veitsien näkeminen yllätti, sillä netissä pyörivien juttujen mukaan terävät esineet pidettiin aina lukkojen takana tällaisissa paikoissa.

”Ei tämä ole vankila, vaikka meidän nuorilla onkin kaikenlaisia ongelmia”, Ville sanoi ja Ammaar käänsi katseensa veitsistä mieheen. ”Meillä on aika simpellit säännöt. Kukin huolehtii oman huoneensa siivoamisesta sekä omista pyykeistään,

ja jokainen auttaa talon yhteisissä töissä. Lähikauppa toimittaa ostokset tiistaiaamuisin yhdeksän paikkeilla ja jättää ne kuis-tille. Kuka ikinä on ensimmäisenä kotona hoitaa ostokset jää-kaappiin. Ruokaa voi hakea vapaasti, jos on nälkä. Puhelimia saa käyttää, mutta ne lentävät lukkojen taakse heti ensimmäisestä rikkeestä. Fyysinen väkivalta on kielletty sen kaikissa muodoissa, ja huone-eristykseen turvaudumme vain äärimmäisessä hätässä. Jos täällä ei pärjää, niin sitten tulee lähtö pohjoiseen.”

Niin. Pohjoiseen. Keltaiseen taloon, josta liikkui nuorten keskuudessa kauhunsekaisia tarinoita. Taloon, jossa uudet tulokkaat riisuttiin alusvaatteisilleen ja nöyryytettiin tottelevaisiksi. Jossa nuoret viettivät ensimmäiset päivänsä lukkojen takana ja huoneesta pääsi vain vessaan ja syömään, ja silloinkin vain henkilökunnan saattamana. Taloon, jossa kuri oli kova ja rangaistuksia sateli pienimmästäkin rikkeestä. Jossa töitä tehtiin kaikki liikenevä aika ja jopa päivävaatteet pistettiin öisin lukkojen taakse vähentämään nuorten yrityksiä paeta paikalta.

Ammaarin sosiaalityöntekijä oli nähnyt hänet ongelmata-pauksena ensikohtaamisesta lähtien. Lähiöelämä oli ollut naiselle punainen vaate ja tummempi poika vain silmänräpäyksen päästä jengiytymisestä. Ammaarin epäonneksi sosiaalityönte-kijä oli päättänyt pelastaa hänet, vaikka mitään pelastettavaa ei todellisuudessa ollut.

Siksi Ammaar oli sijoitettu haastavien nuorten taloon, vaikkei hän oikeastaan edes kuulunut tänne.

”Etköhän sinä pärjää täällä”, Ville sanoi. ”Ja muista, että tämä on vain väliaikaista. Ihan vain siksi aikaa, että äitisi voi paremmin.”

Sen verran Ammaar oli valmis myöntämään, ettei äidillä mennyt tällä hetkellä kovin hyvin. Välillä äiti jaksoi kaikenlaista: siivota kämpän tiptop-kuntoon, leipoa, maalata ja pelata lautapelejä pirkälle yöhön. Sitten taas oli kausia, kun äiti ei jaksanut mitään. Ei ainakaan hoitaa kämpppää tai käydä kaupassa. Yleensä äiti ei jaksanut edes nousta sängystä paitsi mennäseen vessaan. Niinä päivinä oli Ammaarin vuoro pitää äidistä huolta. Siivota ja valmistaa ruokaa. Maksaa eteiseen tippuvat laskut ja suostutella äitiä käymään välillä suihkussa, tai edes syömään jotain.

”Olisin ihan hyvin voinut mennä isän luokse”, Ammaar sanoi.

”Tiedät, ettei se ole mahdollista. Eihän isälläsi ole edes varakuista osoitetta, ja työ pitää hänet jatkuvasti liikkeellä.”

Ammaarin perhe oli pieni kaikilla mittapuilla. Vain hän, äiti ja isä. Äidin ja isän eron jälkeen siihen kuului enimmäkseen kuitenkin vain äiti ja hän, kun taas isä pyöri maisemissa harvakseltaan. Aina välillä isä palasi Suomeen ja sanoi asettuvansa vihdoinkin aloilleen. Yleensä päätös kesti kuukauden, pisimmillään kaksi, ennen kuin levottomuus kasvoi liian suureksi ja meri veti isää takaisin puoleensa.

Ammaar otti paikkansa pöydän ympäriltä. ”Ne pihalla olevat pesät”, hän sanoi ja oli hetken vaiti. ”Onko ne sun?”

”Ne ja pari muuta pesää metsässä. Oletko kiinnostunut mehiläisistä?”

Ammaar nyökkäsi.

”Enpäs olisi uskonut”, Ville hymähti.

”Miksi et?” Ammaar kysyi.

”Koska liian harva on”, Ville vastasi. ”Mutta jos sinä olet oikeasti kiinnostunut mehiläisistä, niin se on hyvä kuulla. Pesien hoitaminen on raskasta työtä enkä yleensä saa ketään pojista auttamaan minua niiden kanssa.”

Portaista kuului töminää, kun muut pojat valuivat hitaasti paikalle. Ensin Ali, ja sitten Pasi ja Kalle hänen perässään.

Vaikka Ali oli vasta 13, eli Ammaaria ja muita poikia vuoden nuorempi, oli hän silti heistä kaikista pisin. Pituudestaan huolimatta Ali näytti pieneltä. Vääristynyt mielikuva saattoi johtua pojan laihasta varresta tai siitä, miten tämä tuntui vetäytyvän kasaan muiden läsnä ollessa.

Pasi työnsi nenänvarteen valahtaneet silmälasit paikoilleen ja istuutui veljensä viereen. Toisin kuin Kalle, joka oli muotoillut hiuksensa geelillä tai jollain muulla aineella, Pasiin vaaleat hiukset olivat sekaisin ihan omasta takaa.

Eteisen ovi kävi ja tumma, pitkä mies astui keittiöön.

”Huomenta”, Ville sanoi.

”Huomenta”, mies vastasi.

Miehen katse pysähtyi Ammaariin ja hymy nousi tämän huulille. ”Sä oot varmaan Ammaar”, hän jatkoi ja ojensi Ammaarille kätensä. ”Elmi.”

”Hyvä, kun tulit vähän aikaisemmin”, Ville sanoi. ”Voitko hoitaa aamupalan loppuun. Minun pitää hoitaa pari puhelua.”

Elmi Abdirahman Caweys oli toinen talon ohjaajista. Mies kaatoi itselleen kahvia ja istuutui poikien seuraan. Elmi vaikutti rennolta tyypiltä. Hän heitti huulta Kallen ja Pasin kanssa ja tiedusteli Ammaarilta, miten ensimmäinen yö oli sujunut. Hän kyseli pojilta koulusta ja tulevan päivän menoista, muistutti Pasia englannin läksystä ja Kallea palauttamaan erääntyvät kirjat kirjastoon. Pasi oli pojista eniten äänessä, kun taas Ali sanoi hädin tuskin mitään.

”Mites se perjantain matikan koe meni?” Elmi kysyi.

Ali näytti vaivautuneelta, kun Elmi kohdisti huomionsa häneen.

”Than hyvin”, Ali vastasi hiljaa.

Ali ei selvästikään ollut juttumiehiä. Hän vastasi vain, jos Elmi puhui hänelle suoraan, ja vastaukset olivat pisimmilläänkin parin sanan mittaisia. Jopa silloin, kun Elmi vaihtoi kielen somaliksi suomen sijaan.

Polkupyörät seisoivat siistissä rivissä talon ulkoseinän vieressä olevassa pyörätelineessä. Pojat vetivät yksi kerrallaan pyöränsä vapaaksi ja hyppäsivät niiden selkään. Ali lähti heti polkemaan koululle, kun taas Pasi ja Kalle jäivät odottamaan Ammaaria.

”Ville mainitsi, ettei sulla ole omaa pyörää, joten voit lainata jotain näistä vanhoista”, Elmi sanoi. Hän katsoi telineessä

seisovia hylättyjä pyöriä ja nosti yhden niistä esille. ”Tämä voisi olla sulle sopiva.”

Maastopyörä oli sininen ja aika kolhiintuneen näköinen. Elmi kyykistyi pyörän eteen, sovitti sen lukkoon muutamaa avainta ja nousi sitten koko pituuteensa.

”Odota hetki niin haen jotain työkaluja.”

Elmi hävisi varastoon ja tuli takaisin voimaleikkurit mukanaan. Hän asetti lukon pihtien väliin ja puristi kaikin voimin, mutta lukko ei suostunut taipumaan. ”Hitto”, hän huokaisi ja yritti uudelleen.

”Kenen pyörä tuo on?” Ammaar kysyi.

”Matiaksen”, Elmi vastasi ja otti leikkureista paremman otteen.

”Eikö Matias käytä sitä?”

”Matias otti keväällä hatkat. Ei se tätä enää tarvitse.”

Lukko napsahti poikki neljännellä yrittämällä.

Matias oli selkeästi ollut pitkä poika, tai ainakin Ammaaria paljon pidempi. Elmi sääti pyörän istuimen oikealle korkeudelle ja varmisti, että renkaissa oli tarpeeksi ilmaa.

Elmi talutti pyörän Ammaarin eteen. ”Noin. Etköhän sä tällä pärjää. Hankin sulle tähän myöhemmin uuden lukon. Onneksi pyörä on jo niin romu, että tuskin sitä kukaan varastaa.”

Ammaar hyppäsi pyörän selkään. Kalle ja Pasi lähtivät ajamaan edeltä ja Ammaar seurasi perässä. Hatkat ottaneen pojan pyörä tuntui hyvältä hänen allaan. Ammaar ei ollut taikauskoinen, mutta karanneen pojan tavaroiden käyttäminen sai ikävän

tunteen nostamaan päätään. Kukaan ei ottanut hatkoja ilman hyvää syytä. Oliko Matias vain kyllästynyt talon kuriin ja päättänyt siksi häipyä, vai oliko hän joutunut hankaluuksiin ja lähteminen oli ollut ainoa ratkaisu hänen ongelmiinsa? Oliko poika nyt onnellisempi kuin ennen karkumatkaansa, vai majailiko hän onnettomana toisten nurkissa peläten jatkuvasti jäävänsä kiinni?

He polkivat koululle vaivautuneessa hiljaisuudessa. Se ei sinänsä haitannut Ammaaria, sillä hän ei olisi muutenkaan jaksanut puhua. Ei selittää tuntemattomille mistä hän piti tai mitä harrasti. Kaikista vähiten hän halusi vastata siihen, mikä oli tuonut hänet tänne.

Mitä sellaiseen kysymykseen saattoi edes vastata?

Koska äiti sekosi, koska äiti ei jaksanut, koska äiti oli vähän väsynyt?

Hullun naisen lapsi ei ollut nimi, jolla Ammaar halusi tulla tunnetuksi uudessa paikassa.